در «چاردیواری» بخوانید:
یک کسب و کار با مزه خانگی

درخشش مهدی و سردار در اروپا و خوشحالی ایرانی‌ها
داداش‌های تیم ملی گل کاشتند

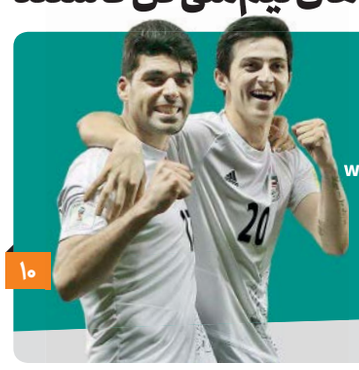

www.jamejamdaily.ir

جام جم

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

دوشنبه ۱۷ آذر ۱۳۹۹ | ۲۱ ربیع‌الثانی ۱۴۴۲ | ۱۲ صفحه | سال بیست‌ویکم - شماره ۵۸۲۲ | استان تهران و البرز ۲۵۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۵۰۰ تومان | Monday - December 7, 2020

۱۰

هفت کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با جام جم از مشکلات و نقص‌های لایحه بودجه ۱۴۰۰ می‌گویند

نگرانی‌های واقعی از بودجه غیرواقعی

۲

اسرار خانه امن

گفت‌وگو با کارگردان و بازیگران سریال خانه امن در تحریریه جام جم

عکس: چاوش همراوندی | جام جم | ۶-۷

بیشتر بخوانید

باوجود پیش‌بینی‌های قبلی، سیل و آبگرفتگی بخش‌های جنوب کشور را فراگرفته است
چالش پیش‌بینی‌های بی‌خاصیت
۱

گفت‌وگو با حاج قاسم صادقی، همرزم شهید شاهرخ ضرغام به مناسبت سالروز شهادت او
شیر دشت ذوالفقاری
۵

بررسی مواضع شخصیت‌های مطرح حزب دموکرات در خصوص بازگشت به برجام
۲۷ نشانه از نقشه ضدایرانی بایدن
۸

گزارشی از مردم منطقه هبودان شهرستان نیکشهر که رویای آب و جاده و اینترنت دارند
آرزوهای کوچک
۹

گزارش خبری

چالش پیش‌بینی‌های بی‌خاصیت

باوجود پیش‌بینی سازمان هواشناسی و اعلام هشدار، سیل و آبگرفتگی بخش‌های زیادی از مناطق کشور را فراگرفته است

میثم اسماعیلی
جامعه

سیلاب، راه ارتباطی برازجان - گناوه را بسته است. تداوم بارش باران در برخی از رودخانه‌های فصلی جنوب و شرق اصفهان هم باعث به راه افتادن رواناب در این منطقه شده. از مهریز نیز خبر رسیده معابر این شهر دچار آبگرفتگی شده است. تردد در معابر اهواز سخت شده و خبر آمده که راه ارتباطی استان‌های خوزستان و بوشهر مسدود است. فیلم‌هایی از برازجان حالا دست به دست می‌شود که یادآور سیلاب بهار سال گذشته در شیراز است. همه اینها در حالی اتفاق افتاده که هنوز تصاویر آبگرفتگی منازل مردم در ماهشهر اهواز پیش چشم ماست، سیلابی که در بحبوحه فراگیری کرونا باعث بالا آمدن فاضلاب شهری شده و خانه شهروندان را اشغال کرده است. سازمان هلال احمر نسبت به وقوع سیل هشدار داده و سازمان هواشناسی کشور نیز با صدور هشدار قرمز، ضمن پیش‌بینی بارش شدید باران در مناطقی از استان‌های بوشهر، فارس و کرمان، تأکید کرد فعالیت این سامانه امروز دوشنبه، مخاطراتی از جمله طغیان رودخانه‌ها، سیل، خسارت به محصولات کشاورزی، لغو و تأخیر پروازها را در پی خواهد داشت. البته هشدارها محدود به این سازمان‌ها نشد، چراکه وزیر ارتباطات نیز در اینستاگرام تصاویری ماهواره‌ای منتشر کرد و در کنارش نوشت در استان‌های فارس، کرمان، بوشهر و خوزستان طی ۷۲ ساعت آینده شاهد بیش از ۱۰۰ میلی‌متر بارش باران خواهیم بود. اما وقتی از پیش‌بینی حرف می‌زنیم، منظورمان چه بازه زمانی پیش از وقوع است؟ اگر این بازه بیش از یک یا چند روز است پس چرا همچنان شاهد اتفاقات تلخی از جمله آبگرفتگی منازل در ماهشهر هستیم؟

منظورمان از پیش‌بینی هواشناسی چیست؟ وقتی می‌گوییم سازمان هواشناسی باران و سیلاب‌های اخیر را پیش‌بینی کرده به چه معنایی است؟ این پیش‌بینی‌ها معمولا در چه بازه زمانی صورت می‌گیرد؟ طی نیم قرن گذشته به دلیل توان محدود محاسباتی و نبود امکانات و فناوری‌های امروزه و نبود ماهواره و رادار و ایستگاه‌های متعدد بیشتر این پیش‌بینی‌ها بر اساس الگوهایی صورت می‌گرفت که روی نقشه‌های معمولی ترسیم می‌شدند و به‌نوعی نتیجه این کاربر اساس داده‌کاوی اتفاقاتی بوده که درگذشته رخ می‌داده است. اما امروزه با در اختیار داشتن امکانات و ظهور فناوری‌های نوین، این ماجرا شکل دیگری به خود گرفته است. احد وظیفه، کارشناس هواشناسی به جام جم می‌گوید: «در هواشناسی پیش‌بینی‌ها معمولاً در سه بازه زمانی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت تقسیم‌بندی می‌شود. حالا با توسعه علم هواشناسی و به وجود آمدن مدل‌های هواشناسی به‌نوعی می‌توان تغییرات جوی را شبیه‌سازی کرد. در مدل کوتاه‌مدت این پیش‌بینی‌ها از چند ساعت تا حداکثر یک هفته صورت می‌گیرد. در مدل‌های میان‌مدت این بازه بین یک هفته تا یک ماه متغیر است و در مدل‌های بلندمدت یا به اصطلاح فصلی تا شش ماه آینده هم پیش‌بینی صورت می‌گیرد. هر چه بازه زمانی پیش‌بینی افزایش یابد از دقت پیش‌بینی‌ها کاسته می‌شود، بنابراین هشدار سازمان هواشناسی در رابطه با یک تغییر جوی طی یک یا دو روز آینده از دقت بیشتری برخوردار است.»

نهادهایی که اطلاعات می‌دهند و پاسخگو نیستند

پست هشدارآمیز اینستاگرامی محمد آذری جهرمی در رابطه با وقوع بارش باران در چهار استان آن هم به اندازه ۱۰۰ میلی‌متر باعث شد برخی از موازی‌کاری دستگاه‌های دیگر در این حوزه گلایه داشته باشند. البته ابتدا گمان می‌رفت استناد وزیر ارتباطات، اطلاعاتی است که از سازمان فضایی استخراج شده است اما مهری اکبری، استادیار گروه آب و هواشناسی دانشکده علوم جغرافیایی دانشگاه خوارزمی می‌گوید، استناد وزیر ارتباطات هم بر پایه اطلاعاتی است که سازمان هواشناسی بر آن مبنا اقدام به پیش‌بینی کرده است. او به جام جم می‌گوید: «هرچند عدد ۱۰۰ میلی‌متر برای بارش‌ها کمی نامعمول است اما در این حوزه چنین بارش‌هایی را پیش از این هم داشته‌ایم. با توجه به این که متولی این امر سازمان هواشناسی است و در صورت قصور احتمالی هم این سازمان باید پاسخگو باشد، شاید مناسب نباشد ارگان‌های دیگر به‌نوعی در این حوزه دخالت داشته باشند.»

تاجبخش: با قاطعیت می‌گوییم چون زیرساخت‌های مناسبی نداریم، اگر بارش‌های بالای ۴۰ یا ۵۰ میلی‌متر داشته باشیم سیل هم داریم

پیش از این هم سحر تاجبخش، رئیس سازمان هواشناسی کشور از برخی موازی‌کاری‌ها در این حوزه گلایه کرده و به جام جم گفته بود: «اتفاقی که در مملکت ما خیلی زیاد رخ می‌دهد، این است که دستگاه‌های غیرمتخصص نیز خروجی مدل‌های هواشناسی را می‌گیرند و بدون این که بتوانند روی آن نظر کارشناسی بدهند، این مدل‌ها را مبنای کارشان قرار می‌دهند و خیلی جاها با ما موازی‌کاری می‌کنند.» مصداق گلایه او هم سیل سال ۹۸ است که باید سازمان هواشناسی پاسخ می‌داد چرا اطلاعات این سازمان به درد نخورده درحالی که مبنای نهادهای پرسشگر در این میان اطلاعاتی بوده که از سازمان‌های موازی اخذ شده بود.

سحر تاجبخش در این باره گفته بود: «در این حوزه توزیع ثروت ناعادلانه است و دستگاه‌های دیگر حتی دستگاه‌های غیرمرتبط، بودجه و تجهیزات دارند؛ مثلا سازمان فضایی دارد سامانه هشدار سیل راه می‌اندازد در حالی که متاسفانه منابع و سرمایه‌های بیت‌المال به این طریق در راه نادرست هزینه می‌شود.» البته که تماس مکرر روزنامه جام جم با سازمان فضایی ایران برای دریافت جزئیات این پیش‌بینی‌ها بی‌نتیجه ماند و آنها در نهایت پاسخگویی در این زمینه را به ارسال سوال و ارائه پاسخ مکتوب منوط کردند.

پیش‌بینی سیل به چه درد می‌خورد؟

از یزد و کرمان و فارس گرفته تا بوشهر و برازجان و اهواز؛ حالا بسیاری از شهرهای ایران در محاصره سیلاب قرار دارند و آن‌طور که سازمان هواشناسی هشدار داده وضعیت بارش‌ها طی روزهای آینده افزایش هم خواهد داشت. به این مفهوم که وضعیت کنونی این شهرها و آبگرفتگی و جاری شدن سیلاب‌های امروز وضعیت بهتری نسبت به روزهای آینده دارد! اما پیش‌بینی هواشناسی چه زمانی کارساز است؟ سازمان هواشناسی چند روز پیش از وقوع این تغییرات با انتشار اطلاعیه‌هایی هشدار داده است، سازمان هلال احمر هم جداگانه هشدارهایی به شهروندان داده اما همچنان تصاویر و ویدئوهایی منتشر می‌شود که نشان از این دارد که شهروندان در رابطه با وقوع سیلاب در شهرها به نوعی غافلگیر شده‌اند. آن‌طور که رئیس سازمان هواشناسی کشور گفته «پیش‌بینی سیل حداکثر ۱۵ تا ۲۰ روز زودتر اتفاق می‌افتد. پس از الان نمی‌توانیم بگوییم بهار سیل داریم یا نه. اما این را با قاطعیت می‌گوییم که چون زیرساخت‌های مناسبی نداریم، اگر بارش‌های بالای ۴۰ یا ۵۰ میلی‌متر داشته باشیم، سیل هم داریم.» سوال اصلی هم همین جا شکل می‌گیرد. به این مفهوم که سازمان هواشناسی می‌گوید دو هفته پیش از وقوع سیل پیش‌بینی در این رابطه با دقت بالا صورت می‌گیرد پس چرا همچنان ما غافلگیر می‌شویم؟

مطوف: بومیان منطقه می‌دانند هر سال سیل در آن مناطق رخ می‌دهد اما هنوز مدیران برای کنترل چنین وضعیتی راه‌حلی برای مهار سیل ندارند

فاجعه‌ای به نام مدیریت بحران

شریف مطوف، کارشناس مدیریت بحران است. از او در رابطه با این غافلگیری تکراری می‌پرسیم. این که با وجود این همه هشدار همچنان توجیه ابتدایی در رابطه با وقوع سیلاب‌ها غافلگیری است. این استاد دانشگاه این بار تعارفات مرسوم رسانه‌ای را کنار می‌گذارد و از وضعیت مدیریت بحران در کشور با عنوان «فاجعه» یاد می‌کند. او به جام جم می‌گوید: «نبود زیرساخت برای مقابله با سیل یک توجیه است. نکته‌ای که در این میان آشکار است خطای مدیریتی است.» او اهل جنوب است و می‌گوید بومیان منطقه می‌دانند هر سال سیل در آن مناطق رخ می‌دهد اما هنوز مدیران برای کنترل چنین وضعیتی راه‌حلی برای مهار سیل ندارند. مطوف می‌گوید: «۲۰۰۰ سال پیش و در زمان ساسانیان در شهری به نام شوشتر از وقوع سیلاب‌های فصلی استفاده بهینه کرده‌اند به‌طوری که شاخه رودخانه را در بالادست به دو قسمت تقسیم کرده و به واسطه آن سیلاب‌ها به جای ورود به شهر در دو شاخه این شهر را دور می‌زنند، ضمن این که در مسیر این سیلاب‌ها به واسطه تشکیل پستی و بلندی‌هایی آبشارهای مصنوعی ساخته شده تا حتی از این سیلاب‌ها استفاده مناسب شود. به نوعی آنها در ۲۰۰۰ سال پیش از این تهدید مهم فرصت ساختند و ما از فرصتی که پیش رو داریم تهدید ساخته‌ایم!» دانش کنونی هنوز توان پیش‌بینی زلزله را ندارد و تنها براساس تکرار زلزله در یک منطقه جغرافیایی و بررسی گسل‌ها می‌تواند بازه پیش‌بینی این اتفاق را در فاصله زمانی چندین ساله اعلام کند. اما در رابطه با سیلاب و وقوع بارش‌ها این چنین نیست. بررسی بارش باران حالا با توجه به مدل‌های در اختیار سازمان هواشناسی با دقت بالایی صورت می‌گیرد. ۱۵ روز هم زمان مناسبی برای پیشگیری از آسیب‌های احتمالی سیل به نظر می‌رسد اما آنچه در این میان فراموش شده دانشی به نام مدیریت بحران است؛ دانشی که به نظر می‌رسد همچنان مدیران اعتقادی به آن ندارند.

عکس: رکنا

ویژه‌نامه‌های استانی
کرمانشاه، هرمزگان و بوشهر
نیازمندی
قم، اصفهان و البرز
کوه نمک دشتی - بوشهر

آگهی مزایده عمومی
فروش ۳ باب مغازه تجاری
اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان ابهر
شرح در صفحه ۲
۱۰۵۶۳۵۵

مزایده فروش املاک تملیکی و مازاد بر نیاز بانک سپه واقع در مازندران
به شماره (۴۸۳/۹۹/۹) (نوبت دوم)
شرح در صفحه ۵

آگهی مزایده
شماره ۹۹/۴/م
فروش املاک و مستغلات بانک تجارت
با شرایط استثنایی به‌صورت اقساطی
شرح در صفحه ۴